

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/sledztwa/akty-oskarzenia/75457,363-Akt-oskarzenia-przeciwko-Romanowi-S.html>
01.03.2026, 16:13

363. Akt oskarżenia przeciwko Romanowi S.

Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Katowicach w dniu 9 lipca 2019 r., skierował do sądu akt oskarżenia przeciwko Romanowi S.

Prokurator zarzucił Romanowi S., że w dniu 16 grudnia 1981 r. w Katowicach, będąc funkcjonariuszem państwa komunistycznego – członkiem plutonu specjalnego Pułku Manewrowego KW MO w Katowicach, działając wspólnie z innymi członkami tego plutonu dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającą na użyciu broni palnej w stosunku do strajkujących górników kopalni „Wujek” w wyniku czego śmierć poniosło 9 osób, a 21 osób doznało poważnych obrażeń ciała.

Pluton specjalny w Katowicach został powołany do życia z dniem 1 września 1978 r. Plutony specjalne ZOMO zostały przewidziane głównie do wspierania działań funkcjonariuszy Wydziału Zabezpieczeń Komendy Stołecznej MO w zwalczaniu aktów terroru, pościgów i zatrzymania niebezpiecznych przestępców, na wypadek klęsk żywiołowych, katastrof, czy sytuacji poważnego zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Przy wykonywaniu wspomnianych działań wykorzystywano szczególne umiejętności funkcjonariuszy. W tym celu członkowie plutonu przechodzili specjalistyczne szkolenia strzeleckie, w zakresie posługiwania się bronią różnego rodzaju, samoobrony i walki wręcz, spadochroniarskie, nurkowe, wspinaczkowe etc. Pluton specjalny podlegał bezpośrednio Komendantowi Wojewódzkiemu MO.

W dniu 13 grudnia 1981 r. w Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek” rozpoczęto strajk okupacyjny jako przejaw protestu przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego i w reakcji na fakt i sposób internowania Jana Ludwiczaka - przewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy KWK „Wujek”.

Dnia 15 grudnia 1981 r., po zerwaniu pertraktacji w sprawie zakończenia strajku, podjęto decyzję o „odblokowaniu” KWK „Wujek” i KWK „Andaluzja” i „Julian” w dniu 16 grudnia 1981 r. i opracowano plan szczegółowy dotyczący działań, które planowano podjąć w tym zakresie. Pomimo trwających walk na terenie kopalni i kierowanych do niego zapytań ze strony kierującego akcją, komendant Wojewódzki MO nie wydawał zgody na użycie broni ostrej. Dowódca plutonu specjalnego zwracał się trzykrotnie o zgodę na użycie broni. Zgody takiej nie otrzymał. Wówczas sam podjął decyzję o użyciu broni i wypowiadając słowa „walimy”, oddał co najmniej jeden strzał z pistoletu służbowego P-64. Po chwili dołączyli do niego inni funkcjonariusze.

W trakcie strzelaniny zginęło 9 osób 21 górników zostało rannych. Z wydanych później opinii sądowo-lekarskiej wynika że strzały odznaczały się „zamierzoną celnością”, na co

wskazuje fakt, że większość postrzałów zadano w ważne dla życia miejsca anatomiczne.

Oskarżony brał udział w opisanej akcji. Później osobiście sporządził raport o użyciu przez siebie broni podczas akcji w KWK „Wujek”, wedle którego zużył 3 sztuki amunicji.

Postanowieniem z dnia 8 stycznia 2004 r. Sąd Okręgowy w Katowicach zastosował wobec Romana S. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

W dniu 7 października 2012 r. w związku z postępowaniem prowadzonym przez prokuratora Oddziałowej Komisji ŚZpNP w Katowicach skierowano wniosek o wydanie Europejskiego Nakazu Aresztowania wobec Romana S.

W dniu 24 maja 2019 r. otrzymano z Komendy Głównej Policji za pośrednictwem Sadu Okręgowego w Katowicach informację o zatrzymaniu Romana S. w dniu 17 maja 2019 r. przez służby Republiki Chorwacji.

Roman S. ma obywatelstwo niemieckie i zrzekł się obywatelstwa polskiego, zmienił także nazwisko. Według prawa obowiązującego na terenie Niemiec przestępstwo które zarzucono oskarżonemu uległo przedawnieniu, stąd niemożliwa była wcześniej ekstradycja z Niemiec oskarżonego i dopiero wydanie Europejskiego Nakazu Aresztowania umożliwiło jego zatrzymanie.

Czyny zarzucone oskarżonemu w akcie oskarżenia zostały zakwalifikowane z art. 158 § 2 i 3 kk i z art. 159 kk w zw. Z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 2 ust.1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Sąd Okręgowy w Katowicach, w dniu 13 grudnia 2019 r. uznał Romana S. winnym tego, że w dniu 16 grudnia 1981 r. w Katowicach, będąc funkcjonariuszem plutonu specjalnego Pułku Manewrowego KWMO w Katowicach, działając wspólnie z innymi członkami tego plutonu, dopuścił się zbrodni komunistycznej podczas ataku na strajkujących górników kopalni „Wujek”, którzy protestowali przeciwko bezprawnemu wprowadzeniu stanu wojennego i pozbawieniu obywateli podstawowych praw i wolności, w ten sposób, że użył broni palnej, oddając strzały w ich kierunku, w wyniku czego śmierć poniosło 9 górników, a 21 doznało obrażeń ciała.

Za ten czyn Sąd wymierzył oskarżonemu Romanowi S. karę 7 lat pozbawienia wolności i złagodził ją – na podstawie ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii – o połowę, tj. do 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

W dniu 18 lutego 2020 r. apelację od wyroku złożył prokurator Komisji ŚZpNP zaskarżając powyższy wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego i wnosząc o zmianę kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu, wyeliminowanie z podstaw wymierzenia kary wobec oskarżonego przepisu art. 5 ust. 1 pkt. 1a ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii oraz wymierzenie oskarżonemu kary 10 lat pozbawienia wolności.

Dnia 2 marca 2020 r. apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł także obrońca oskarżonego, zaskarżając wyrok w całości na jego korzyść.

W dniu 19 czerwca 2020 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Kasację od powyższego wyroku wniósł w dniu 31 maja 2021 r. Dyrektor Głównej Komisji ŚZpNP. Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Dyrektora Głównej Komisji ŚZpNP, w dniu 17 maja 2023 r. uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 23 listopada 2023 r. uwzględnił apelację prokuratora, uznając że czyny popełnione przez oskarżonego wyczerpują znamiona zbrodni przeciwko ludzkości, a co do orzeczonej kary utrzymał w mocy wyrok z Sądu Okręgowego z dnia 13 grudnia 2019 r. Od powyższego wyroku kasację skierował obrońca oskarżonego w dniu 17 stycznia 2024 r. Odpowiedź na kasację prokurator Oddziałowej Komisji ŚZpNP przygotował w dniu 5 marca 2024 r.